

MADANIY FARQLARNING CHET EL FUQAROLARI TOMONIDAN FARZANDLIKKA OLINISHIGA TA'SIRI

Mahmarahimov Ixtiyor Baxtiyorovich

*Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya unversiteti
Xalqaro biznes huquqi yo'nalishi magistranti*

Annotatsiya. Ushbu maqola madaniy farqlarning chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'sirini o'rganadi. Unda turli madaniyatlarga mansub bolalarni asrab olmoqchi bo'lgan chet el fuqarolari duch keladigan qiyinchiliklar va madaniy farqlar farzandlikka olingan bolalarning farovonligi va shaxsiyatini shakllantirishga qanday ta'sir qilishi mumkinligi aniqlangan. Shuningdek, maqola madaniyatlararo farzand asrab olish bo'yicha ilg'or tajribalarni hamda muvaffaqiyatli farzandlikka olishda madaniy vositachilar va tarjimonlarning rolini tahlil qiladi. Maqolaning maqsadi muammoni har tomonlama tahlil qilish va siyosatchilar va amaliyotchilar uchun madaniyatlararo farzand asrab olish amaliyoti va natijalarini yaxshilash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdir.

Abstract. This paper explores the impact of cultural differences on adoption by foreign citizens. It identifies the challenges faced by foreign citizens seeking to adopt children from different cultures, and the ways in which cultural differences can affect the well-being and identity formation of adopted children. It also analyzes the best practices for cross-cultural adoption, and the role of cultural brokers and interpreters in facilitating successful adoptions. The paper aims to provide a comprehensive analysis of the issue and to develop recommendations for policymakers and practitioners to improve cross-cultural adoption practices and outcomes.

Kalit so'zlar: madaniy farqlar, farzand asrab olish, chet el fuqarolari, xalqaro asrab olish, madaniy moslashish, bolalar, shaxsiyatni shakllantirish, madaniy o'ziga xoslik, madaniy vositachilar va tarjimonlar, madaniyatlararo farzand asrab olish amaliyoti va natijalari.

Keywords: cultural differences, adoption, foreign citizens, international adoption, cultural adaptation, children, identity formation, cultural identity, cultural brokers and interpreters, cross-cultural adoption practices and outcomes

Kirish:

Madaniy farqlarning chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'siri murakkab va ko'p qirrali masala bo'lib, so'nggi yillarda tobora ortib borayotgan e'tiborni tortmoqda. Madaniy farqlar turli madaniyatlarga mansub bolalarni asrab olmoqchi bo'lgan chet el fuqarolari uchun qiyinchiliklar tug'dirishi va asrab olingan bolalarning farovonligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ushbu maqola madaniy

tafovutlar chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan turli usullarni o'rganishga va masalani har tomonlama tahlil qilishga qaratilgan.

Ushbu huquqiy muammoning o'quvchi e'tiborini jalb qilish sabablari:

Farzand asrab olish juda muhim huquqiy masala bo'lib, unda ishtirok etayotgan bolalarning hayotiga, shuningdek, ularning farzand asrab oluvchi oilalari va umuman jamiyatlarga chuqur ta'sir ko'rsatadi. Xorijiy fuqarolar tomonidan farzand asrab olish juda murakkab masala, chunki u muammolarni keltirib chiqarishi va asrab olingan bolalarning farovonligiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan madaniy farqlarni o'z ichiga oladi. So'nggi yillarda olimlar, amaliyotchilar va siyosatchilar orasida ushbu mavzuga qiziqish ortib bormoqda, chunki ular madaniyatlararo asrab olishning murakkabliklarini tushunishga va ularni hal qilish uchun samarali siyosat va amaliyotlarni ishlab chiqishga intilmoqda.

Mavjud bilimlardagi kamchiliklar:

Xorijiy fuqarolar tomonidan farzandlikka olishdagi madaniy farqlar mavzusiga qiziqish ortib borayotganiga qaramay, bu masalani tushunishimizda hali ham jiddiy kamchiliklar mavjud. Farzand asrab olish jarayoni va farzandlikka olingan bolalar farovonligiga madaniy tafovutlarning ta'siri bo'yicha keng qamrovli tadqiqotlar o'tkazilmaganligi asosiy kamchiliklardan biridir. Mavjud tadqiqotlarning aksariyati asrab olingan bolalarning tajribasi va istiqbollari e'tiborsiz qoldirib, farzand asrab oluvchilar duch keladigan muammolarga qaratilgan. Bundan tashqari, olimlar va amaliyotchilar o'rtasida madaniyatlararo asrab olishning eng yaxshi amaliyotlari va farzand asrab olish amaliyoti va natijalarini shakllantirishdagi madaniy farqlarning roli bo'yicha konsensus yo'q.

Tadqiqot maqsadi:

Ushbu tadqiqotning maqsadi madaniy farqlarning chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'sirini har tomonlama tahlil qilishdir. Xususan, tadqiqot quyidagilarga qaratilgan:

Turli madaniyatlarga mansub bolalarni asrab olmoqchi bo'lgan chet el fuqarolari duch keladigan qiyinchiliklarni va bu qiyinchiliklarning farzandlikka olish jarayoni va natijalariga ta'sirini aniqlash.

Madaniy farqlar asrab olingan bolalarning farovonligi va shaxsiyatini shakllantirishga qanday ta'sir qilishi mumkinligini o'rganish.

Madaniyatlararo farzand asrab olish bo'yicha eng yaxshi tajribalarni va muvaffaqiyatli farzand asrab olishda madaniy vositachilar va tarjimonlarning rolini tahlil qilish.

Siyosatchilar va amaliyotchilar uchun madaniyatlararo farzand asrab olish amaliyoti va natijalarini yaxshilash uchun tavsiyalar ishlab chiqish.

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqola asrab olingan bolalar va ularning oilalari farovonligiga jiddiy ta'sir ko'rsatadigan muhim huquqiy muammoni ko'rib chiqadi.

Tadqiqot madaniy farqlarning chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'sirini har tomonlama tahlil qilish hamda siyosatchilar va amaliyotchilar uchun madaniyatlararo farzand asrab olish amaliyoti va natijalarini yaxshilash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Mavjud bilimlardagi kamchiliklarni bartaraf etish va ushbu murakkab masala bo'yicha yangi tushunchalarni taqdim etish orqali ushbu tadqiqot madaniyatlararo qabul qilish bo'yicha samarali siyosat va amaliyotlarni ishlab chiqishga hissa qo'shishga intiladi.

Madaniy farqlarni tushunish

“Biz boshqa madaniyatlarni tushunish orqali dunyoga yangi yo'llarni ochishimiz mumkin. Bunga sayohat qilish, boshqa tillarni o'rganish va chegaralarimizdan tashqarida boshqa odamlar bilan muloqot qilish orqali erishish mumkin. Shundagina biz boshqacha emas, balki bir-biriga o'xshash ekanligimizni haqiqatan ham bilib olishimiz mumkin. Hech qachon til yoki madaniy an'analar aka-uka va opa-singillar o'rtasiga suqilishiga yo'l qo'ymang”¹.

Madaniy farqlarning chet el fuqarolari tomonidan farzandlikka olinishiga ta'siri murakkab masala bo'lib, madaniy farqlar va ularning oqibatlarini har tomonlama tushunishni talab qiladi. Madaniy farqlar turli madaniyatlar o'rtasidagi e'tiqodlar, qadriyatlar, urf-odatlar va amaliyotlardagi o'zgarishlarni anglatadi. Bu farqlar turli madaniyatlarga mansub bolalarni asrab olmoqchi bo'lgan chet el fuqarolari uchun o'ziga xos muammolarni keltirib chiqarishi va asrab olingan bolalarning farovonligiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Madaniy tafovutlar farzandlikka olishga ta'sirini tushunish uchun madaniy tafovutlar farzand asrab olish to'g'risidagi dastlabki qarordan tortib asrab olingan bolalar uchun yakuniy natijalargacha bo'lgan asrab olish jarayonining barcha jihatlariga ta'sir qilishi mumkinligini tan olish kerak. Madaniy farqlar muloqot uchun to'siqlarni keltirib chiqarishi, resurslar va qo'llab-quvvatlashdan foydalanishni cheklashi va asrab oluvchilar va asrab olingan bolalar o'rtasida keskinlikni keltirib chiqarishi mumkin.

Farzand asrab olishda madaniy farqlarni tushunishning muhim jihatlaridan biri bu madaniy o'ziga xoslikning muhimligini tan olishdir. Madaniy o'ziga xoslik o'z madaniy merosiga mansublik va aloqadorlik hissini anglatadi va asrab olingan bolalar uchun umumiy o'ziga xoslikni shakllantirishning muhim tarkibiy qismidir. “Har birimizda o'z merosimizni, kimligimizni va qayerdan kelganimizni bilish uchun chuqur ochlik bor. Bu boyituvchi bilimsiz, foydasiz intilish kelib chiqadi, hayotda nimaga erishganimizdan qat'iy nazar, eng kuchli yolg'izlik tuyg'usi paydo bo'ladi”².

Barcha insonlar o'z rivojlanishi davomida o'zining kimligini va dunyodagi o'rnini qanday ekanligini tushunishga intiladi. Farzandlikka olinganlar nega ularni dunyoga

¹ Suzy Kassem, Rise Up and Salute the Sun: The Writings of Suzy Kassem.

² Alex Haley. Roots: The Saga of an American Family. 1976.

keltirgan ota-onalari bilan birga emasligini va bu ularning o'ziga xosligi bilan qanday bog'liqligini tushunish uchun qo'shimcha imkoniyatga ega. Irqi va madaniyatidan qat'iy nazar asrab olinganlar, shuningdek, bunday hayotiy tajribaga ega bo'lgan oilaning ishtirokisiz irqiy/etnik o'ziga xoslikni birlashtirish haqiqatiga duch kelishadi³.

Asrab olingan shaxslarning shaxsiyatini shakllantirish ularning o'tmishlari haqida ma'lumot yetishmasligi, ma'lumot olishning iloji yo'qligi va farzand asrab olishni qoralaydigan ijtimoiy munosabatlar kabi bir qator muammolar tufayli murakkabroq bo'lishi mumkin. Farzandlikka olingan shaxslarning ota-onasi to'g'risida asosiy ma'lumotlarga muhtoj emasligi yoki bo'lmasligi kerakligi haqidagi fikr ba'zi mamlakatlar qonunlari va siyosatlarida rasmiy ravishda tasdiqlangan. Farzandlikka olinganlar AQShda sinf sifatida ko'pchilik Shtatlarda tug'ilganlik haqidagi guvohnomalarning asl nusxalarini muntazam ravishda olishga ruxsat berilmagan yagona shaxslardir va shu tariqa ularning kelib chiqishi va merosi, tibbiy va genealogik ma'lumotlari haqidagi asosiy shaxsiy ma'lumotlardan foydalanish taqiqlanadi - ba'zilarining fikriga ko'ra, yaxlit va sog'lom o'z-o'zini anglashni rivojlantirish uchun muhim bo'lgan ma'lumotlar (shuningdek, sog'liq bilan bog'liq aniq sabablarga ko'ra)⁴. Ushbu to'siqlarga qaramay, tobora ko'proq asrab olinganlar o'zlarining ildizlarini o'rganishga harakat qilmoqdalar va farzand asrab olish amaliyoti farzandlikka olinganlar uchun shaxsning ahamiyatini tushunishdagi o'zgarishlarni aks ettiradi.⁵

Turli madaniyatlarga mansub asrab olingan bolalarda kuchli madaniy o'ziga xoslik hissi paydo bo'lishi va o'z ona madaniyatini asrab olingan bolalar madaniyati bilan moslashtirishi qiyin bo'lishi mumkin. O'gay ota-onalar ushbu masalalardan xabardor bo'lishlari va bolalarda kuchli madaniy o'ziga xoslikni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratishga harakat qilishlari kerak.

Farzand asrab olishda madaniy farqlarni tushunishning yana bir muhim jihati muvaffaqiyatli farzandlikka olishda madaniy vositachilar va tarjimonlarning rolini tan olishdir. Madaniy vositachilar va tarjimonlar farzand asrab oluvchilarning madaniyatini ham, asrab olingan bolalarning ona madaniyatini ham chuqur tushunadigan va farzandlikka oluvchilar va asrab olingan bolalar o'rtasidagi madaniy tafovutni bartaraf etishga yordam beradigan odamlardir. Bu shaxslar asrab olish jarayoni davomida muhim yordam va yo'l-yo'riq ko'rsatishi va asrab olingan

³ McGinnis, H., Livingston, S., S., & Howard, J. A. (2009). Beyond cultural camp, promoting healthy identity formation in adoption. New York: W.K Kellogg Foundation & Evan B. Donaldson Adoption Institute. p 12

⁴ Mittal, A., Kurup, L. and Mittal, J. (2007) Freundlich and Langmuir Adsorption Isotherms and Kinetics for the Removal of Tartrazine from Aqueous Solutions Using Hen Feathers. Journal of Hazardous Materials, 146, 243-248.

<http://dx.doi.org/10.1016/j.jhazmat.2006.12.012>

⁵ Carp, E. Wayne & Wegar, Katarina. (2002). Adoption, Blood Kinship, Stigma, and the Adoption Reform Movement: A Historical Perspective. Law & Society Review. 36. 433. 10.2307/1512183.

bolalarning madaniy merosi bilan mustahkam aloqada bo'lishini ta'minlashga yordam berishi mumkin⁶.

Farzand asrab olishda madaniy tafovutlar bilan bog'liq muammolarni samarali hal qilish uchun madaniy xususiyatlarni hisobga oladigan va ularga sezgir javob beradigan siyosat va amaliyotni ishlab chiqish kerak. Bu asrab olishga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan madaniy farqlarni chuqur tushunishni, shuningdek, barcha asrab olingan bolalar va ularning oilalari uchun qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv muhit yaratish majburiyatini talab qiladi. Siyosatchilar va amaliyotchilar farzand asrab olishda madaniy farqlar keltirib chiqaradigan noyob muammolarni hal qilish uchun samarali strategiyalarni ishlab chiqish va barcha asrab olingan bolalar o'zlarining farzand asrab oluvchi oilalari va jamiyatlarida rivojlanishi uchun zarur bo'lgan yordam va resurslarni olishlarini ta'minlash uchun birgalikda ishlashi kerak⁷.

Farzand asrab olish shaxsiyatni rivojlantirishga qo'shimcha murakkablik qo'shadi, chunki barcha asrab olingan odamlar uchun haqiqat shundaki, ular ikki tomonlama o'ziga xoslikka ega - biri biologiya bilan, ikkinchisi asrab olish bilan bog'liq. Kirk farzand asrab olish masalalari bilan shug'ullanish muhimligini tan olgan birinchi olimlardan biri edi⁸. U farzand asrab oluvchi oilalarga "farqni rad etish"dan "farqni qabul qilishga" o'tishni taklif qildi, bu munosabat tug'ilish va farzandlikka olish natijasida shakllangan oilalar o'rtasidagi o'ziga xos tafovutlarni tan oladigan va farzandlikka olish bilan bog'liq masalalarni o'rganishni osonlashtiradi. Grotevant va uning hamkasblari farzand asrab oluvchi shaxsining rivojlanishini "individning o'z farzandlikka olishida ma'no yaratish usuli" deb ta'riflaydi⁹. Farzand asrab olingan o'spirinlarning hikoyalarini o'rganib, Dunbar va Grotevant farzand asrab oluvchining to'rtta identifikatsiya holatini aniqladilar: tekshirilmagan, cheklangan, barqaror bo'lmagan va integratsiyalashgan shaxs¹⁰.

Madaniy farqlarni tushunish xorijiy fuqarolar tomonidan farzand asrab olishning murakkab muammosini hal qilishning muhim tarkibiy qismidir. Madaniy tafovutlar farzand asrab oluvchilar uchun ham, farzandlikka olinganlar uchun ham jiddiy qiyinchiliklar tug'dirishi va asrab olingan bolalarning farovonligiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Madaniy farqlar va ularning oqibatlarini chuqur anglash orqali

⁶ Gustafsson, K., Norström, E., Fioretos, I. (2013). The interpreter: a cultural broker? Interpreting in a changing landscape: Selected papers from Critical Link 6 (pp. 187-202)

⁷ Scherman, Rhoda & Prakash, Ashleigh. (2016). The social and cultural contexts of adoption seen through a legal lens.. *PsycCRITIQUES*. 61. 10.1037/a0040313.

⁸ Schechter MD. Shared Fate: A Theory of Adoption and Mental Health. *Arch Gen Psychiatry*. 1964;11(3):353–354. doi:10.1001/archpsyc.1964.01720270125019

⁹ Grotevant, H. D., Dunbar, N., Kohler, J. K., & Esau, A. M. L. (2000). Adoptive identity: How contexts within and beyond the family shape developmental pathways. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 49(4), 379–387.

¹⁰ Dunbar, N., & Grotevant, H. D. (2004). Adoption Narratives: The Construction of Adoptive Identity During Adolescence. In M. W. Pratt & B. H. Fiese (Eds.), *Family stories and the life course: Across time and generations* (pp. 135–161). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

siyosatchilar va amaliyotchilar muvaffaqiyatli madaniyatlararo farzand asrab olishni qo'llab-quvvatlovchi va barcha asrab olingan bolalarning farovonligini ta'minlaydigan samarali siyosat va amaliyotlarni ishlab chiqish uchun birgalikda ishlashi kerak.

Madaniy farqlar va farzand asrab olish

Boshqa madaniyatga mansub bolani asrab olish chet el fuqarolari uchun o'ziga xos muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Madaniy farqlar muloqotga, ota-ona tarbiyasi uslublariga va umidlariga ta'sir qilishi mumkin, bu esa farzand asrab olish jarayonini murakkablashtiradi. Ushbu bo'limda biz chet el fuqarolari tomonidan boshqa madaniyatga ega bo'lgan bolani asrab olishda duch keladigan qiyinchiliklar, ota-onalarning tarbiyalash uslublari va kutishlaridagi farqlar, farzandlikka olish amaliyotiga ta'sir qiluvchi madaniy me'yorlar va qadriyatlarni o'rganamiz.

Boshqa madaniyatga mansub bolani asrab olishda chet el fuqarolari duch keladigan qiyinchiliklar

Boshqa madaniyatga mansub bolani asrab olish chet el fuqarolari uchun o'ziga xos muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Asosiy muammolardan biri bu til to'sig'i. Farzand, biologik ota-onalar va farzand asrab olish agentligi bilan muloqot qilish uchun tarjimon talab qilinishi mumkin, bu esa asrab olish jarayoniga qo'shimcha murakkablik kiritishi mumkin¹¹.

Yana bir qiyinchilik tug'ilgan mamlakatning madaniy me'yorlari va umidlarini tushunishdir. Chet el fuqarolari ona mamlakatning urf-odatlarini, an'analari va e'tiqodlari bilan tanish bo'lmasligi mumkin, bu esa farzand asrab olish jarayonida chalkashlik va tushunmovchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin¹².

Madaniy farqlar oilaning bolani tarbiyalash va qo'llab-quvvatlash muhitini yaratish qobiliyatiga ham ta'sir qilishi mumkin. Ota-onalar tarbiyasi uslublari, intizom va umidlardagi farqlar farzand asrab oluvchilar va bola o'rtasida keskinlik va nizolarni keltirib chiqarishi mumkin.

Ota-onalarni tarbiyalash uslublari va umidlaridagi farqlar

Farzand tarbiyasi uslublari va umidlari turli madaniyatlarda turlicha bo'lishi mumkin, bu esa boshqa madaniyatdan farzand asrab oluvchi chet el fuqarolari uchun qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin. Misol uchun, ba'zi madaniyatlarda bolalardan itoatkor bo'lishlari va kattalarga hurmat ko'rsatishlari kutilsa, boshqa madaniyatlarda bolalar mustaqil va qat'iyatli bo'lishga da'vat etiladi.

Ba'zi madaniyatlarda ota-onalar jismoniy jazoni intizom shakli sifatida qo'llashsa, boshqa madaniyatlarda esa jismoniy jazo qabul qilinishi mumkin emas. Ota-onalar

¹¹ Pauline S. Ivey. Overcoming Language and Cultural Barriers in School: Helping Hispanic Students Acquire Success in Elementary School. School of Education and Counseling Psychology Dominican University of California San Rafael, CA. May 2011

¹² Cultural Influences on Child Development. Maryville University Drive St. Louis

tarbiyasi uslublaridagi bu farqlar farzand asrab oluvchilar va boshqa intizomga o'rganib qolgan bola o'rtasida keskinlik va nizolarni keltirib chiqarishi mumkin¹³.

Farzand asrab olish amaliyotiga ta'sir etuvchi madaniy me'yorlar va qadriyatlar

Madaniy me'yorlar va qadriyatlar farzand asrab olish amaliyotiga ham ta'sir qilishi mumkin. Ba'zi madaniyatlarda farzand asrab olish qoralanadi va farzand asrab oluvchilar o'z jamoalari tomonidan norozilikka duch kelishlari mumkin. Boshqa madaniyatlarda farzand asrab olish oila qurishning bir usuli sifatida qaraladi va farzand asrab oluvchilar uchun ko'proq yordam bo'lishi mumkin.

Madaniy me'yorlar va qadriyatlar farzand asrab olish jarayonining o'ziga ham ta'sir qilishi mumkin. Misol uchun, ba'zi madaniyatlarda farzand asrab olingandan keyin biologik oilasi bola bilan aloqada bo'lishi odatiy holdir, boshqa madaniyatlarda esa farzand asrab olish biologik oilasi bilan sof ajralish sifatida qaraladi¹⁴.

Farzand asrab olingan bolalarga madaniy tafovutlarning ta'siri

Boshqa madaniyatga mansub asrab olingan bolalar yangi muhit va madaniy me'yorlarga o'tishga harakat qilganda, o'ziga xos moslashish muammolariga duch kelishlari mumkin. Masalan, ular yangi muhit va yangi turmush tarziga moslashganda madaniy shok, uy sog'inishi yoki orientatsiya tuyg'ularini boshdan kechirishlari mumkin.

Ular, shuningdek, kuchli va ishonchli munosabatlarni o'rnatishni qiyinlashtiradigan til to'siqlari mavjud bo'lsa, farzand asrab oluvchilar bilan muloqot qilishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Bundan tashqari, tarbiyalanuvchilar o'z oilasi va madaniyati uchun yo'qotish yoki qayg'u hissiyotlarini boshdan kechirishi mumkin, bu ularning hissiy farovonligiga ta'sir qilishi mumkin¹⁵.

Shaxsni shakllantirish va madaniy o'ziga xoslikni rivojlantirish

Boshqa madaniyatdan asrab olingan bolalar kuchli o'ziga xoslik tuyg'usini rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Ular o'zlarining ona madaniyati va o'ziga xosligini asrab olingan bolalar madaniyati va o'ziga xosligi bilan yarashtirishda qiynalishi mumkin. Bu ikkala madaniyatdan chalkashlik, umidsizlik va begonalashish tuyg'usiga olib kelishi mumkin.

Shaxsni shakllantirish va madaniy o'ziga xoslikni rivojlantirish bolaning farovonligi va sog'lom rivojlanishi uchun zarurdir. Farzand asrab oluvchi ota-onalar

¹³ Yeh, Chia Jung & Singh, Dr. Yash & Singh, Ajay. (2010). Cross Cultural Differences in Parenting. JOURNAL OF EDUCATION & PEDAGOGY, ISSN: 0975-0797. 1-7.

¹⁴ M. Kornilaki, X. Font, Normative influences: How socio-cultural and industrial norms influence the adoption of sustainability practices. A grounded theory of Cretan, small tourism firms, Journal of Environmental Management, Volume 230, 2019, Pages 183-189, ISSN 0301-4797, <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.09.064>.

¹⁵ Harf A, Skandrani S, Sibeoni J, Pontvert C, Revah-Levy A, Moro MR (2015) Cultural Identity and Internationally Adopted Children: Qualitative Approach to Parental Representations. PLoS ONE 10(3): e0119635. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0119635>

ushbu muammolardan xabardor bo'lishlari va bolada o'ziga xoslik va madaniy aloqani shakllantirishga yordam beradigan muhitni yaratish ustida ishlashlari kerak¹⁶.

Madaniy aloqalarni saqlashning ahamiyati

Madaniy aloqalarni saqlab qolish boshqa madaniyatdagi asrab olingan bolalar uchun juda muhimdir. Farzand asrab oluvchi ota-onalar bolani o'z madaniyati, tili va urf-odatlarini o'rganishga va qabul qilishga undashi kerak. Bu bolaga hissiy farovonligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan kuchli o'ziga xoslik va o'z madaniyati bilan bog'liqlik tuyg'usini rivojlantirishga yordam beradi.

Farzand asrab oluvchilar, shuningdek, bolaga o'z ona madaniyatining boshqa vakillari bilan muloqot qilish imkoniyatini berishlari mumkin. Bunga madaniy tadbirlarda qatnashish, boshqa homiylik ostidagi oilalar bilan bog'lanish yoki madaniy almashinuv dasturlarida qatnashish kiradi¹⁷.

Farzandlikka olingan bolalar o'ziga xos moslashish muammolariga duch kelishlari, o'ziga xoslikni shakllantirish va madaniy o'ziga xoslikni rivojlantirishda qiyinchiliklarga duch kelishlari va o'z ona madaniyatidan ajralishni his qilishlari mumkin. Farzand asrab oluvchilar uchun ushbu muammolardan xabardor bo'lish va bolada o'ziga xoslik va madaniy aloqani rivojlantirishga yordam beradigan muhit yaratish ustida ishlash muhimdir. Madaniy aloqalarni saqlash bolaning hissiy farovonligi va sog'lom rivojlanishi uchun katta ahamiyatga ega.

Madaniyatlararo farzand asrab olishning eng yaxshi amaliyotlari

Bolani boshqa madaniyatdan asrab olish asrab oluvchi ota-onalardan katta kuch talab qiladi. Ham bola, ham oila uchun eng yaxshi natijani ta'minlash uchun madaniyatlararo farzand asrab olishning eng yaxshi amaliyotlariga rioya qilish muhimdir. Ushbu bo'limda biz asrab olishdan oldin tayyorgarlik va madaniy tafovutlar bo'yicha treninglar, madaniy vositachilar va tarjimonlarning roli va oilalarni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlashning ahamiyatini muhokama qilamiz.

Farzandlikka olishdan oldingi treninglar va madaniy farqlar bo'yicha ta'lim

Farzandlikka oluvchi ota-onalar madaniyatlararo farzand asrab olishning o'ziga xos muammolariga tayyorgarlik ko'rishlari uchun farzandlikka olishdan oldin o'qitish va madaniy farqlar to'g'risida ta'lim berish juda muhimdir. Ushbu trening bir qator mavzularni o'z ichiga olishi kerak, jumladan, bola tug'ilgan mamlakatning tarixi va madaniyati, farzandlikka olish to'g'risidagi qonunlar va siyosatlar, shuningdek, boshqa madaniyatdagi bolani tarbiyalash bo'yicha ilg'or tajribalar.

Farzand asrab oluvchi ota-onalar, shuningdek, madaniy tafovutlarni qanday boshqarish, samarali muloqot qilish va farzandlari uchun qulay muhit yaratish bo'yicha treningdan o'tishlari kerak. Bunday trening ota-onalarga bolaning sog'lom rivojlanishi

¹⁶ Castner, J., Foli, K.J., (January 31, 2022) "Racial Identity and Transcultural Adoption" OJIN: The Online Journal of Issues in Nursing Vol. 27, No. 1, Manuscript 5.

¹⁷ Ronda Payne. The power of cultural connection. Focus on Adoption magazine

va madaniy o'ziga xosligini ta'minlash uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarni rivojlantirishga yordam beradi¹⁸.

Madaniy vositachilar va tarjimonlarning roli

Madaniy vositachilar va tarjimonlar farzand asrab oluvchi oilalar va mahalliy oilalar, ijtimoiy ishchilar va farzand asrab olish jarayonida ishtirok etadigan boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasida aloqa va tushunishni rivojlantirishda muhim rol o'ynashi mumkin. Ushbu mutaxassislar bolaning madaniy kelib chiqishi, tili va urf-odatlarini to'g'risida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etishlari va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan madaniy tafovutni bartaraf etishga yordam berishlari mumkin.

Madaniy vositachilar va tarjimonlar, shuningdek, amaldagi Qonunchilik va siyosatga muvofiq bolaning eng yaxshi manfaatlarini himoya qilish va farzand asrab olish jarayonining axloqiylikini ta'minlashga yordam beradi.

Farzand asrab oluvchi oilalarni doimiy qo'llab-quvvatlashning ahamiyati

Farzand asrab oluvchilar o'z farzandlari uchun xavfsiz, g'amxo'r va madaniy muhitni ta'minlash uchun doimiy yordamga muhtoj. Bunday qo'llab-quvvatlash turli shakllarda, jumladan maslahat, ta'lim va jamoat resurslaridan foydalanish orqali amalga oshirilishi mumkin.

Farzand asrab oluvchilar madaniyatlararo farzand asrab olishning noyob muammolarini hal qilishda yordam beradigan maslahat va qo'llab-quvvatlash xizmatlaridan foydalanishlari kerak. Bu qo'llab-quvvatlash guruhlari, individual maslahat va oilaviy terapiya bo'lishi mumkin.

Oilalarga, shuningdek, farzandining madaniy o'ziga xosligi va rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan ko'nikma va bilimlarni rivojlantirishga yordam beradigan ta'lim va tarbiya berilishi kerak. Bunga master-klasslar, seminarlar va Internet-resurslar kiradi.

Va nihoyat, homiylik ostidagi oilalar madaniy tadbirlar, til kurslari va ijtimoiy tarmoqlar kabi jamoat resurslaridan foydalanishlari kerak, bu ularga boshqa oilalar va farzandining ona madaniyatidagi odamlar bilan aloqada bo'lishga yordam beradi.

Ham bola, ham oila uchun eng yaxshi natijani ta'minlash uchun madaniyatlararo farzand asrab olishning eng yaxshi amaliyotlariga rioya qilish muhimdir. Bunga asrab olishdan oldin tayyorgarlik ko'rish va madaniy tafovutlar, madaniy vositachilar va tarjimonlarning roli va homiylik ostidagi oilalarni doimiy ravishda qo'llab-quvvatlashning ahamiyati to'g'risida ta'lim berish kiradi. Ushbu eng yaxshi amaliyotlarga rioya qilgan holda, oilalar o'z farzandlari uchun tarbiyaviy va madaniy jihatdan sezgir muhitni yaratishi va ularning sog'lom rivojlanishi va madaniy o'ziga xosligini targ'ib qilishi mumkin.

¹⁸ Fiona Bowie. Cross-Cultural Approaches to Adoption. 2004. p 201.

Хулоса

Ushbu maqolada biz madaniy farqlarning chet ellik farzand asrab olishga ta'sirini ko'rib chiqdik, farzand asrab oluvchilar va asrab olingan bolalar duch keladigan muammolarga, shuningdek, sog'lom rivojlanish va madaniy o'ziga xoslikni targ'ib qilish bo'yicha ilg'or tajribalarga e'tibor qaratdik.

Biz madaniyatni aniqlash va uning turli tarkibiy qismlarini, shuningdek, madaniy farqlar muloqot va xatti-harakatlarga ta'sir qilish usullarini muhokama qilishdan boshladik. Keyin farzandlikka olishning ta'rifi va uning turli shakllarini, shuningdek, chet el fuqarolarining farzand asrab olish sabablarini ko'rib chiqdik.

Keyingi bo'limda biz chet el fuqarolari boshqa madaniyatdan bolani asrab olishda duch keladigan qiyinchiliklarni, shu jumladan ota-onalik uslublari va umidlaridagi farqlarni, shuningdek, farzand asrab olish amaliyotiga ta'sir qiluvchi madaniy me'yorlar va qadriyatlarni muhokama qildik. Shuningdek, biz madaniy farqlarning asrab olingan bolalarga ta'sirini, shu jumladan moslashish, shaxsiyatni shakllantirish va madaniy aloqalarni saqlab qolish muhimligini ko'rib chiqdik.

Nihoyat, biz madaniyatlararo farzand asrab olish sohasidagi ilg'or tajribalarni, jumladan farzandlikka olishdan oldingi va madaniy xilma-xillik ta'limi, madaniy vositachilar va tarjimonlarning roli va farzand asrab oluvchi oilalarni doimiy qo'llab-quvvatlash muhimligini muhokama qildik.

Shubhasiz, boshqa madaniyatdan bolani asrab olish murakkab va qiyin jarayon bo'lishi mumkin. Bu madaniy farqlarni diqqat bilan ko'rib chiqishni va ular farzand asrab oluvchilarga ham, asrab olingan bolaga ham qanday ta'sir qilishi mumkinligini tushunishni talab qiladi. Farzand asrab oluvchi oilalar madaniyatlararo farzand asrab olishning ilg'or tajribalariga amal qilgan holda o'z farzandlari uchun tarbiyaviy va madaniy jihatdan sezgir muhitni yaratishi hamda sog'lom rivojlanishi va madaniy o'ziga xosligini rag'batlantirishlari mumkin.

Kelajakdagi tadqiqot va amaliyot uchun takliflar

Madaniy farqlarning chet el fuqarolarini asrab olishga ta'siri haqida biz hali ko'p narsani bilmaymiz. Kelajakdagi tadqiqotlar asrab olingan bolalar va ularning oilalari uchun madaniyatlararo farzand asrab olishning uzoq muddatli ta'sirini, shuningdek, farzand asrab olish siyosati va amaliyotining bolalar va oilalar farovonligiga ta'sirini o'rganishi mumkin.

Amaliyot nuqtai nazaridan farzand asrab oluvchilar, ijtimoiy ishchilar va farzand asrab olish jarayonida ishtirok etadigan boshqa manfaatdor tomonlarni doimiy ravishda o'qitish va tayyorlash zarurati mavjud. Bunga madaniy jihatdan moslashtirilgan farzand asrab olish siyosati va amaliyotini ishlab chiqish, oilalarga maslahat va yordam xizmatlarini ko'rsatish kiradi.

Nihoyat, farzand asrab oluvchi oilalar, biologik oilalar, madaniy vositachilar va tarjimonlar o'rtasida bolaning eng yaxshi manfaatlarini himoya qilish va farzand asrab

olish jarayonini amaldagi qonunlar va siyosatlariga muvofiq axloqiy ravishda amalga oshirishni ta'minlash uchun ko'proq hamkorlik va aloqa zarur.

Xulosa qilib shuni ta'kidlash kerakki, madaniy farqlarning chet el fuqarolarini asrab olishga ta'siri muhim va murakkab masala bo'lib, uni diqqat bilan ko'rib chiqish va doimiy izlanish va amaliyotni talab qiladi. Farzand asrab olingan bolalarning sog'lom rivojlanishi va madaniy o'ziga xosligini targ'ib qilish bo'yicha birgalikdagi sa'y-harakatlar orqali biz ularning noyob madaniy ildizlarini hurmat qiladigan g'amxo'r va qo'llab-quvvatlovchi muhitda tarbiyalanishini ta'minlay olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Suzy Kassem, *Rise Up and Salute the Sun: The Writings of Suzy Kassem*
2. Alex Haley. *Roots: The Saga of an American Family*. 1976.
3. McGinnis, H., Livingston, S., S., & Howard, J. A. (2009). *Beyond cultural camp, promoting healthy identity formation in adoption*. New York: W.K Kellogg Foundation & Evan B. Donaldson Adoption Institute. p 12
4. Mittal, A., Kurup, L. and Mittal, J. (2007) *Freundlich and Langmuir Adsorption Isotherms and Kinetics for the Removal of Tartrazine from Aqueous Solutions Using Hen Feathers*. *Journal of Hazardous Materials*, 146, 243-248. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jhazmat.2006.12.012>
5. Carp, E. Wayne & Wegar, Katarina. (2002). *Adoption, Blood Kinship, Stigma, and the Adoption Reform Movement: A Historical Perspective*. *Law & Society Review*. 36. 433. [10.2307/1512183](https://doi.org/10.2307/1512183).
6. Gustafsson, K., Norström, E., Fioretos, I. (2013). *The interpreter: a cultural broker? Interpreting in a changing landscape: Selected papers from Critical Link 6* (pp. 187-202)
7. Scherman, Rhoda & Prakash, Ashleigh. (2016). *The social and cultural contexts of adoption seen through a legal lens..* *PsycCRITIQUES*. 61. [10.1037/a0040313](https://doi.org/10.1037/a0040313).
8. Schechter MD. *Shared Fate: A Theory of Adoption and Mental Health*. *Arch Gen Psychiatry*. 1964;11(3):353–354. [doi:10.1001/archpsyc.1964.01720270125019](https://doi.org/10.1001/archpsyc.1964.01720270125019)
9. Grotevant, H. D., Dunbar, N., Kohler, J. K., & Esau, A. M. L. (2000). *Adoptive identity: How contexts within and beyond the family shape developmental pathways*. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 49(4), 379–387.
10. Dunbar, N., & Grotevant, H. D. (2004). *Adoption Narratives: The Construction of Adoptive Identity During Adolescence*. In M. W. Pratt & B. H. Fiese (Eds.), *Family stories and the life course: Across time and generations* (pp. 135–161). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

11. Pauline S. Ivey. Overcoming Language and Cultural Barriers in School: Helping Hispanic Students Acquire Success in Elementary School. School of Education and Counseling Psychology Dominican University of California San Rafael, CA. May 2011
12. Cultural Influences on Child Development. Maryville University Drive St. Louis
13. Yeh, Chia Jung & Singh, Dr. Yash & Singh, Ajay. (2010). Cross Cultural Differences in Parenting. JOURNAL OF EDUCATION & PEDAGOGY, ISSN: 0975-0797. 1-7.
14. M. Kornilaki, X. Font, Normative influences: How socio-cultural and industrial norms influence the adoption of sustainability practices. A grounded theory of Cretan, small tourism firms, Journal of Environmental Management, Volume 230, 2019, Pages 183-189, ISSN 0301-4797, <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2018.09.064>.
15. Harf A, Skandrani S, Sibeoni J, Pontvert C, Revah-Levy A, Moro MR (2015) Cultural Identity and Internationally Adopted Children: Qualitative Approach to Parental Representations. PLoS ONE 10(3): e0119635. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0119635>
16. Castner, J., Foli, K.J., (January 31, 2022) "Racial Identity and Transcultural Adoption" OJIN: The Online Journal of Issues in Nursing Vol. 27, No. 1, Manuscript 5.
17. Ronda Payne. The power of cultural connection. Focus on Adoption magazine
18. Fiona Bowie. Cross-Cultural Approaches to Adoption. 2004. p 201.